

20 Σεπτεμβρίου 2015

Ο Άγιος Νικόλαος στο «Σημείο Μηδέν» (Κατερίνα Χουζούρη)

/ [Πεμπτούσια](#)

Πρόκειται για το μοναδικό, μη κοσμικό κτίριο στο «Σημείο Μηδέν». Είναι ο Ναός του Αγίου Νικολάου, ο οποίος θα αντικαταστήσει το Ναό που καταστράφηκε την 11^η Σεπτεμβρίου, στην περιοχή των Δίδυμων Πύργων. Η κατασκευή του νέου Ναού, ανατέθηκε μετά από κλειστό αρχιτεκτονικό διαγωνισμό μεταξύ δώδεκα γραφείων, στον Σαντιάγο Καλατράβα.

Η Έκθεση στο Μουσείο Μπενάκη

Το Μουσείο Μπενάκη εγκαινιάζει την Τετάρτη 23 Σεπτεμβρίου 2015, στις οκτώ το βράδυ, στο Κεντρικό Κτήριο του Μουσείου (Κουμπάρη 1), την έκθεση «SANTIAGO CALATRAVA. Η ανοικοδόμηση του ελληνορθόδοξου ναού του Αγίου Νικολάου στο «Σημείο Μηδέν», η οποία θα διαρκέσει έως τις 25 Οκτωβρίου 2015.

Η έκθεση προτάθηκε στο Μουσείο Μπενάκη, από τον αρχιτέκτονα Santiago Calatrava και την Αναπληρωτή Υπουργό Πολιτισμού και Διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης, Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα. Υπενθυμίζεται ότι στην Εθνική Πινακοθήκη είχε πραγματοποιηθεί το 2001, η αναδρομική έκθεση του αρχιτέκτονα με τίτλο «CALATRAVA: Γλύπτης, Αρχιτέκτονας, Μηχανικός».

Στο Μουσείο Μπενάκη, θα παρουσιαστούν τα στάδια της αναδημιουργίας του Ναού του Αγίου Νικολάου στο «Σημείο Μηδέν», μέσα από αρχιτεκτονικές μακέτες, σχέδια, ακουαρέλες, ψηφιακές αποδόσεις του ναού, φωτογραφίες, καθώς και πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό.

Τα εγκαίνια της έκθεσης έχει κληθεί να πραγματοποιήσει ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος, ο οποίος θα παραστεί εφόσον του το επιτρέψουν οι πολιτικές εξελίξεις των ημερών.

Θα προηγηθεί την Τρίτη 22 Σεπτεμβρίου 2015, διάλεξη του αρχιτέκτονα Santiago Calatrava και ξενάγηση στην έκθεση «Η αναγέννηση του ναού του Αγίου Νικολάου στο Σημείο Μηδέν».

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου

Το παλιό κτίσμα του Ελληνορθόδοξου Ναού, καταστράφηκε ολοσχερώς με την κατάρρευση του Νότιου Πύργου του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου, κατά την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Μετά από μακρές διαπραγματεύσεις με τη Λιμενική Αρχή της πολιτείας της Νέας Υόρκης και του New Jersey, η Ελληνική Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή της Αμερικής, έλαβε την άδεια να οικοδομήσει το νέο Ναό του Αγίου Νικολάου, στο ανατολικό άκρο του νέου Πάρκου Ελευθερίας, πάνω από το Κέντρο Ασφαλείας Οχημάτων του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου.

«Ο σχεδιασμός του ναού, θα πρέπει να είναι σύμφωνος με τις παραδόσεις και το τελετουργικό της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, αλλά ταυτόχρονα να αναγνωρίζει το γεγονός ότι ζούμε στον 21ο αιώνα», είχε δηλώσει ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αμερικής κ.κ. Δημήτριος.

«Ως προς τη θέση του Ναού, σε επίπεδο εννέα περίπου μέτρα πάνω από αυτό του δρόμου, η Εκκλησία θα ορθώνεται λίγο ψηλότερα από το φύλλωμα των βελανιδιών του Μνημείου του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου. Η περίοπτη αυτή θέση αρμόζει στον ενδεδυμένο με πέτρα ναό, που είναι το μόνο θρησκευτικό κτίσμα στην ανοικοδομημένη περιοχή. Από τη θέση αυτή, θα αποτελεί φανό ελπίδας και πνευματικής αναγέννησης για τους πιστούς, τους κατοίκους της πόλης και τους εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες που περνούν από τον αναπλασμένο χώρο του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου.

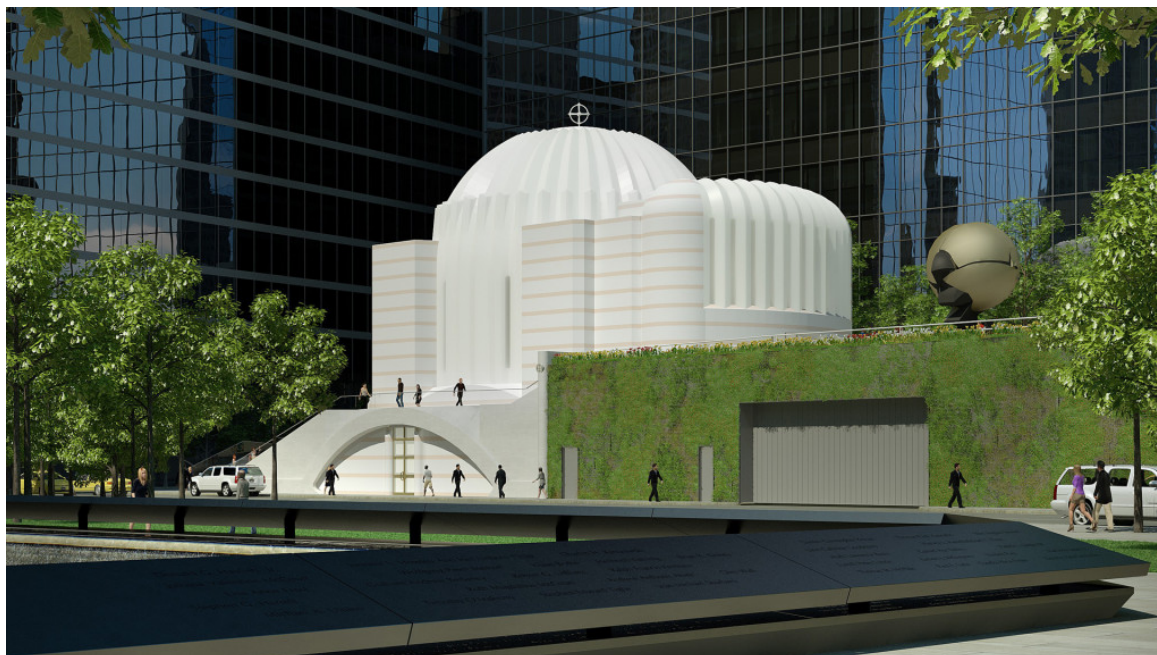
Το εξωτερικό του ναού απαρτίζεται από τέσσερις μεγάλους και συμπαγείς πεσσούς καλυμμένους από πέτρα, που ορίζουν ένα δομικό τετράγωνο. Εγγεγραμμένοι κυκλικά στο τετράγωνο, το τύμπανο με τον τρούλο είναι κατασκευασμένοι στο εξωτερικό από λεπτή πέτρα και φύλλα γυαλιού, που φωτίζονται από μέσα. Τη νύχτα, όλη η πρόσοψη φέγγει αντιστικτικά προς τη συμπαγή μάζα των πεσσών.

Παρότι δίνει την εντύπωση της μονοκόμματης ύλης, η επιφάνεια του τυμπάνου και του τρούλου χωρίζεται σε σαράντα ελάσματα, σε ανάμνηση των σαράντα παραθύρων του τρούλου της Αγίας Σοφίας. Σαράντα ευδιάκριτοι φεγγίτες, ενσωματώνονται αρμονικά στην τρισδιάστατη αυτή σύνθεση.

Οι γωνιακοί πεσσοί είναι καλυμμένοι από μεγάλες και μικρές οριζόντιες λωρίδες λευκού και γκρίζου μαρμάρου που εναλλάσσονται, ανακαλώντας τη Μονή της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη. Επιπρόσθετοι χώροι εκδηλώσεων και εσωτερικά κλιμακοστάσια στεγάζονται σε μια κτιριακή επέκταση των δύο δυτικών πεσσών, όπου χρησιμοποιείται η ίδια εναλλαγή λωρίδων λευκού και γκρίζου μαρμάρου. Στη δυτική πρόσοψη του ναού, ένας πολυεδρικός τοίχος-παραπέτασμα, παρόμοιας κατασκευής με αυτή του εξωτερικού τρούλου, φωτίζει τις αίθουσες Πένθους και Κοινότητας, που στεγάζονται στα ανώτερα επίπεδα του ναού.

Η παραδοσιακή αλληλουχία τελετουργικών χώρων αρχίζει από το μεγάλο ανοιχτό Αίθριο στα δυτικά του ναού και, περνώντας μέσα από την Αψίδα, φτάνει στον Έξω Νάρθηκα, το Νάρθηκα και τον Κυρίως Ναό, καταλήγοντας στα Εικονοστάσια και το Ιερό Βήμα της εκκλησίας. Από το Αίθριο, όπου αναπαράγεται σε μέγεθος και σε σχήμα ο Κυρίως Ναός του Αγίου Νικολάου, η είσοδος στην Εκκλησία πραγματοποιείται μέσα από μια χαμηλή αψίδα που εκτείνεται ανάμεσα στα κυκλικά κλιμακοστάσια της δυτικής πρόσοψης. Η αψίδα σχηματίζει μια στεγασμένη στοά βάθους περίπου δύομισι μέτρων, που καταλήγει στις πύλες που οδηγούν στον Έξω Νάρθηκα.

Ο Έξω Νάρθηκας έχει διττή λειτουργία: αφενός μεν χρησιμεύει ως χώρος προετοιμασίας των πιστών για την είσοδο στο λατρευτικό χώρο του ναού και αφετέρου συνιστά έναν ιερό -με την ευρύτερη, και όχι τη στενά θρησκευτική, έννοια- χώρο για το κοινό. Ιστορικά, ο χώρος αυτός χρησιμοποιείτο από τους κατηχούμενους ή τους αβάπτιστους, στους οποίους δεν επιτρεπόταν η είσοδος στο ναό. Στον Άγιο Νικόλαο, εξαιτίας της περιορισμένης κλίμακας του Ναού, ο Έξω Νάρθηκας ενώνεται με το Νάρθηκα, σχηματίζοντας έναν ενιαίο συνεχόμενο χώρο που περιβάλλει τον Κυρίως Ναό. Ο χώρος αυτός συνδέεται εσωτερικά με τα ανώτερα επίπεδα του ναού. Κυκλοτερείς αίθουσες με κεριά παραπλεύρως του Νάρθηκα λειτουργούν ως χώροι περισυλλογής, όπου τόσο οι πιστοί όσο και οι επισκέπτες, μπορούν να προσευχηθούν σε ανάμνηση των αγαπημένων τους.

Από το Νάρθηκα, η είσοδος στον Κυρίως Ναό γίνεται μέσω της «Βασιλικής Πύλης», που στην περίπτωση του Αγίου Νικολάου είναι ένα ζεύγος διάφανων συρόμενων πορτών.

Κατά το πρότυπο της Ροτόντα (Αγ. Γεώργιος) της Θεσσαλονίκης και της Του Θεού Σοφίας, ο Κυρίως Ναός της εκκλησίας βρίσκεται ολόκληρος υπό τη σκέπη του κεντρικού τρούλου που αγκαλιάζει όλο το χώρο του κτίσματος. Στο κέντρο του θόλου δεσπόζει η εικόνα του Παντοκράτορα Χριστού. Στη βόρεια και τη νότια κόγχη του ναού, διακρίνονται τα ημιδιαφανή αψιδωτά παράθυρα, με διαχωριστικά που σχηματίζουν το σχήμα του σταυρού. Οι κόγχες φωτίζονται από μικρότερες εικόνες. Στην ανατολική κόγχη, η παράλειψη του αψιδωτού παραθύρου, αφήνει χώρο για την ανάπτυξη μιας ενιαίας εικονογραφικής παράστασης πάνω από το Ιερό Βήμα.

Το Εικονοστάσιο, ένα μακρύ χαμηλό τέμπλο που χωρίζει τον Κυρίως Ναό από το Ιερό Βήμα, εκτείνεται κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του ναού, καταλαμβάνοντας όλο το πεδίο όρασης των πιστών και επισκεπτών που εισέρχονται στο ναό. Πίσω από το Εικονοστάσιο είναι το Ιερό Βήμα.

Ο θόλος χωρίζεται από το τύμπανο του Κυρίως Ναού και φαίνεται να ακουμπά πάνω σε τέσσερις ανεξάρτητους κίονες. Σαράντα νευρώσεις τονίζουν τα σαράντα παράθυρα του θόλου που αντιστοιχούν στους εξωτερικούς φεγγίτες. Οι νευρώσεις συγκλίνουν στην κεντρική στεφάνη, που έχει ένα μικρότερο κυκλικό άνοιγμα στο κέντρο. Το φυσικό φως, που κρύβεται από τη στεφάνη, καταυγάζει τον Παντοκράτορα στην κορυφή του θόλου, καθώς και το δαχτυλίδι των είκοσι προφητών που εικονίζονται ανάμεσα στα παράθυρα .

Οι δύο μη τελετουργικοί χώροι που φιλοξενούνται στο μέρος του κτίσματος δυτικά του τρούλου, είναι οι αίθουσες Πένθους και Κοινότητας. Η Αίθουσα Πένθους βρίσκεται ένα επίπεδο πάνω από το Νάρθηκα. Από εκεί, μέσα από το πέπλο των φύλλων πέτρας και γυαλιού, οι επισκέπτες αντικρίζουν τη δυτική όψη του Πάρκου Ελευθερίας και του Μνημείου του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου. Δύο μικρά γραφεία στο ίδιο επίπεδο έχουν παράθυρα με θέα στο Μνημείο και το Πάρκο Ελευθερίας. Η Αίθουσα Συγκεντρώσεων είναι ένας μεγάλος χώρος, ανοιχτός στην τοπική κοινότητα για συσκέψεις και άλλες εκδηλώσεις, που φωτίζεται μέσω των φύλλων πέτρας και γυαλιού της δυτικής πρόσοψης. Οι αίθουσες αυτές, ο σχεδιασμός των οποίων προέκυψε από τις διαπραγματεύσεις ανάμεσα στην Αρχιεπισκοπή και τη Λιμενική Αρχή, συμβάλλουν ουσιαστικά στο χαρακτήρα και την κοινωνική λειτουργία του οικοδομήματος. Τονίζουν την σχέση του ναού με το χώρο του Μνημείου του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου και την κοινότητα του Κάτω Μανχάταν».

Κατερίνα Χουζούρη

Υ.Γ.

Στην ιστοσελίδα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής <http://www.goarch.org/> και στην ιστοσελίδα του διάσημου αρχιτέκτονα <http://www.calatrava.com/> , απ' όπου προέρχεται και το φωτογραφικό υλικό, μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος να δει video με τον παλιό Ναό του Αγίου Νικολάου καθώς και με τις εργασίες για την ανέγερση του νέου Ιερού Ναού.

